

DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.14504695>

Accepted: 28.11.2024

Ofislerde Kullanılan Ahşap Zemin Kaplamalarının Kullanıcıların Algısal Değerlendirmelerine Etkisi

The Effect of Wooden Floor Coverings in Offices on Users' Perceptual Evaluations

Kemal YILDIRIM

Gazi Üniversitesi, Teknoloji Fakültesi, Ağaçışleri Endüstri Mühendisliği Bölümü
kemaly@gazi.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0001-5447-1201>

Ahmet Fatih KARAKAYA

TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, İçmimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü
afkarakaya@etu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-4656-3074>

Zehra SERDAROĞLU

Gazi Üniversitesi, Teknoloji Fakültesi, Ağaçışleri Endüstri Mühendisliği Bölümü
zehraserdaroglu7@gmail.com, <https://orcid.org/0009-0008-2715-505X>

Özet

Bu araştırmada, özel ofislerin zemininde kullanılan iki farklı laminat parkenin (bambu, ceviz) katılımcıların çevresel faktörlere ilişkin algısal değerlendirmelerine etkisinin belirlenmesine odaklanmıştır. Bu amaçla araştırma ortamı olarak seçilen ofislerin zemininde kullanılan bambu ve ceviz parkelerin çevresel algı üzerindeki etkilerini belirlemek için 188 katılımcıya anket uygulanmıştır. Sonuç olarak, koyu renkli ceviz laminat parke kullanılan ofisin çevresel faktörlerinin, açık renkli bambu laminat parke kullanılan ofise göre daha güzel ve çekici olarak algılandığı, ancak, bambu laminat parke kullanılan ofisin çevresel faktörlerinin ise ceviz laminat parke kullanılan ofise göre daha sıcak, aydınlık, geniş, ferah, samimi, uyumlu, iyi planlanmış, büyük, özgür, sade, seyrek ve düzenli olarak algılandığı tespit edilmiştir. Ayrıca, mimar ve içmimarların, kadınların ve 36-50 yaş grubu katılımcıların, diğer mesleklere, erkeklere ve 25-35 yaş grubu katılımcılara göre ofislerin çevresel faktörlerini daha olumsuz yönde algısal değerlendirmelerde bulunduğu belirlenmiştir. Bu nedenle tasarım kararı verilmeden önce kullanım sırasında oluşabilecek olumlu/olumsuz etkilerin bilinmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ofis, Zemin Kaplaması, Parke, Renk, Tasarım.

Abstract

This study focuses on determining the effects of two different laminate flooring (bamboo, walnut) used on the floors of private offices on the participants' perceptual evaluations of environmental factors. For this purpose, a questionnaire was applied to 188 participants to determine the effects of bamboo and walnut laminate flooring on environmental perception. As a result, it was found that the environmental factors of the office with dark walnut laminate flooring were perceived as more beautiful and attractive than the office with light bamboo laminate flooring, but the environmental factors of the office with bamboo laminate flooring were perceived as warmer, bright, spacious, spacious, friendly, harmonious, well-planned, large, free, simple, sparse and orderly than the office with walnut laminate flooring. In addition, it has been determined that architects and interior architects, women and 36-50 age group

participants perceive the environmental factors of offices more negatively than other professions, men and 25-35 age group participants. For this reason, knowing the positive/negative effects that may occur during use is necessary before making a design decision.

Keywords: Office, Flooring, Parquet, Color, Design

1. Giriş

Ofis kullanıcıları, uyku dışındaki zamanlarının çoğunu çalıştıkları binalarda geçirmektedir (Aries ve ark., 2010; Schweizer ve ark., 2007). Ofis mekânları enerji verimliliği, sürdürülebilirlik, doğal kaynakların korunumu, mekânsal kalite gibi hususlarda özenle ele alınması gereken binalardır. Mimarlar sürdürülebilir bir çevre için öngördükleri bazı yapısal çözümleri tasarımlarına uygulayarak hayata geçirirler. Ancak binalar kullanıcılarına teslim edildikten sonra nadiren tekrar ziyaret edilip değerlendirilirler (Meir ve ark., 2009). Bir binanın gerçek verimliliği sadece yapısal özellikleri açısından değil, aynı zamanda kullanıcıların mekândan sağladığı fayda açısından da değerlendirilmelidir. Gonçalves ve Marcondes-Cavaleri'ye (2015) göre, bir binanın gerçek performansı, bina içindeki kullanıcıların faaliyetlerine, alışkanlıklarına, beklentilerine ve tercihlerine göre belirlenebilmektedir. Bu doğrultuda, kullanım sonrası değerlendirme yapılarak binaların mevcut durumlarının iyileştirilmesinin yanı sıra, iç çevre kalitesi, iç hava kalitesi ve ısıl performans, alan kullanımı, kullanıcı memnuniyeti gibi fiziksel çevre ve kullanıcı odaklı konulara yön verecek verilere de ulaşılabilmektedir (Meir ve ark., 2009). Ofis çalışanlarının fiziksel, sosyal ve zihinsel kaygı yaşamadan hayatlarını sürdürebilmeleri ve işlerinde verimli olabilmeleri için tüm çevresel faktörlerin en uygun şekilde tasarlanması gerekmektedir. Ofislerde çevresel faktörlerin en uygun şekilde düzenlenmesi, ofis kullanıcılarının davranışlarını, algılarını ve mekânsal yönelimlerini olumlu yönde etkileyebilmektedir. Sonuç olarak ofislerin algısal değerlendirmelerini etkileyen çevresel faktörlerin ve bunları iyileştirme yollarının detaylı olarak bilinmesi oldukça önemlidir (Kang ve ark., 2017). Bazı çalışmalar ofislerdeki çevresel faktörlerin çalışanların algısal değerlendirmelerine olumlu/olumsuz etkileri ile aynı ortamda yapılan işin verimliliği arasında doğru orantılı bir ilişki olduğunu göstermektedir (Çağatay ve ark. 2017; Yıldırım ve ark. 2019, 2020). Bu nedenle ofislerin planlanması sürecinde, çevresel faktörlerin çalışanların algısal değerlendirmelerini nasıl etkileyebileceğinin anlaşılması önem taşımaktadır. Ofis tasarımında, çalışanların algısal deneyimleri de göz önünde bulundurulmalı, mekânın kullanım amacına olumlu katkı sağlayabilecek çevresel düzenlemeler bu doğrultuda planlanmalıdır. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte ekonomik ve ticari hayata yönelik yeni yaklaşımlar farklı ofis sistemlerini de gündeme getirmiştir. Bu konuda yapılan bazı çalışmalarda akustik ve görsel mahremiyetin azalması, dikkat dağıtıcı unsurların artması ve açık planlı ofislerin yerleşim düzenindeki kesintiler gibi hususların çalışanların ofis ortamlarını algılaması üzerinde olumsuz etkilere neden olduğu ortaya koyulmuştur (Virjonen ve ark., 2007; Kim ve de Dear, 2013). Bu nedenle halen kapalı/özel ofis ortamları tercih edilmekte ve kullanılmaktadır. Hopland'ın araştırması (2019), katılımcıların özel ofisleri belirgin bir şekilde tercih ettiğini ve akademisyenlerin bu iş ortamlarda iyi performans gösterme yetenekleri açısından önemli olduğunu düşündüklerini gösterdi. Bu nedenle karar vericilerin ve tasarımcıların ofisleri tasarlarken dikkatli olmaları ve çalışan personel için ortak ofislerden ve açık alanlardan büyük ölçüde kaçınmaları gerekiyor. Ancak ister açık ofis ortamları olsun, ister özel ofis ortamları olsun, mekân aynı çevresel faktörleri oluşturur. Bazı araştırmalar çalışanların ofisin fiziksel ortamını etkileyen faktörleri kontrol edebildikleri ölçüde mekândan memnun kalabileceklerini göstermiştir (Greenberger ve ark., 1989; Lee ve Brand, 2005). Bu açıdan bakıldığında iç mekânın duvar, zemin ve tavan kaplamasının özellikleri, yapay ışıkla

aydınlatılması, doğal ışığın perdelerle kontrol edilmesi, ortam sıcaklığının klima ve doğal hava ile kontrol edilmesi, masa, sandalye ve depolama elemanlarının yerleşimi, iç mekân bitkileri, bireysel aksesuarların kullanımı gibi çevresel değişkenler dikkate alınmalıdır. Bu nedenle tasarım kararı vermeden önce kullanım sırasında oluşabilecek olumlu/olumsuz etkilerin bilinmesi gerekmektedir. Malzemelerin renk tasarımı ve uygulaması, fiziksel çevre faktörleri içinde önemli bir yer tutmaktadır. Malzeme seçimi ve dokusu, mimari tasarımın merkezi unsurlarından biri olarak kabul edilir ve kullanıcıları estetik, duygusal ve algısal olarak etkileyebilir (Nattha ve ark.,2018). Ofislerde kullanılan zemin kaplamasının renkleri ve dokusu, çalışanların algısal değerlendirmelerini etkileyebilir. Bu kaplama malzemeleri cinsine göre; ahşap ve ahşap esaslı (ahşap döşeme kaplaması (rabıta), masif parke, lamine ve laminat parke vb.), toprak, beton ve taş esaslı (seramik, mozaik, mermer vb.), tekstil ve petro-kimya ürünü (halı, marley, linolyum, PVC vb.) kaplamalar şeklinde sınıflandırılabilir (Işık ve Yıldırım, 2001). Bu açıdan ofis mekânlarında olumlu algılanabilecek, çalışanların ihtiyaçlarını en uygun şekilde karşılayabilecek ve çalışanlardan beklenen performansın artmasına yardımcı olabilecek ahşap laminat parke renk düzenlemelerinin neler olduğunun bilinmesi faydalı olacaktır (Johnson ve Johnson, 2020). Bu sayede rahatlama, bireysel üretkenlik, yaratıcılık, odaklanma, adaptasyon, takım çalışması gibi mekânın işlevine göre çalışanlardan beklenen performansların ortaya çıkarılması kolaylaşacaktır (Smith ve Brown, 2019). Örneğin tasarım ofisi, reklam ajansı gibi ofis tipleri için yenilikçi fikirler, işbirliği ve takım çalışması ön plana çıkarken, hukuk bürosu, mali müşavirlik gibi ofis tipleri için mahremiyet, odaklanma, bireysel çalışma olanakları desteklenmelidir. Bu çalışma, ofislerde kullanılan ahşap laminat parke renk düzenlemelerinin çalışanlar üzerindeki etkileri hakkında veri elde etmeyi amaçlamaktadır. Ofis mekânlarında tercih edilen ahşap yüzey kaplama malzemesinin renklerinin çalışanlar üzerindeki algısal etkilerini inceleyen çok fazla çalışma vardır. Bu çalışmalarda daha çok rengin mekânın ana duvarlarında kullanıldığı görülmektedir. Bu çalışma, önceki araştırmalardan farklı olarak ofislerde zemin kaplaması olarak ahşap laminat parke kullanımını ele almaktadır. Araştırma, ofislerde kullanılan farklı renk tonlarının katılımcıların algısal değerlendirmeleri üzerindeki etkilerini incelemektedir. Bu bağlamda, ele alınan kavramsal çerçeve ve geliştirilen araştırma hipotezleri aşağıda detaylı bir şekilde açıklanmıştır.

1.1. Teorik Altyapı ve Hipotez Geliştirme

Literatürden anlaşıldığı üzere ofislerde kullanılan zemin kaplaması renklerinin, çalışanların memnuniyet durumlarını, iş motivasyonunu ve performansını etkileyen önemli bir çevresel faktörlerden birisidir. Zemin kaplaması renkleri, içerdikleri düşük veya yüksek titreşimli enerjileri ile çalışanların algısal boyutunu etkileyen, psiko-sosyal ihtiyaçlarının karşılanmasında da önemli rol oynayan bir unsurdur. Renklerin ofis alanlarında çalışanların algısal performansı üzerindeki etkisi çeşitli çalışmalarda ilgi çeken bir konudur. Kırmızı, sarı ve turuncu gibi sıcak renkler genellikle uyarıcı ve heyecan verici ortamlarla ilişkilendirilir ve potansiyel olarak bireyler arasında stres ve endişeye yol açar (Dijkstra ve ark., 2008). Öte yandan, mavi gibi soğuk renkler sakinleştirici, huzurlu ve dingin olarak kabul edilir ve sıcak renklere kıyasla mekanlarda daha yönlendirici bir etki yaratır (Sánchez ve ark., 2023). Ayrıca, nötr renkler bazı çalışmalarda sıkıcı ve monoton olarak tanımlanırken, bazılarında ise ferahlık, açıklık, sadelik ve düzen ile ilişkilendirilmektedir (Meerwein ve ark., 2007). Ofislerdeki zemin kaplama renklerinin seçimi, çalışanların mekân algısını önemli ölçüde etkileyebilir. Çalışmalar, renk sıcaklığı ve aydınlık seviyelerinin ruh halini, konsantrasyonu ve genel performansı etkileyebileceğini göstermiştir (Zhu ve ark., 2019) ve rahat ve sağlıklı bir ofis ortamı yaratmak, çalışanların refahı ve üretkenliği için çok önemlidir. Sıcak renklerin rahat ve samimi bir atmosfer yaratması, soğuk renklerin ise boşluk ve dinginlik hissi uyandırması gibi renk seçimlerinin psikolojik etkilerini anlamak, olumlu deneyimleri teşvik eden çalışma alanları

tasarlamak için çok önemlidir (Sánchez ve ark., 2023). Bu değerlendirmeler ışığında, iki farklı renge sahip ahşap laminat parke değişkenlerine göre oluşturulan araştırma hipotezi (H1) aşağıda verilmiştir.

H1: Katılımcılar bambu laminat parke kullanılan ofisin çevresel faktörlerini, ceviz laminat parke kullanılan ofise göre daha olumlu yönde algılayıp değerlendireceklerdir.

Kullanıcıların mesleki deneyimleri ofislerin çevresel faktörlerinin algısal değerlendirmelerini etkileyen en önemli faktörlerden birisidir. Ofis kullanıcıların mesleklerinin, onların mekân algılamaları üzerindeki etkilerini inceleyen öncü çalışmalar Hershberger (1969) ve Mehrabian ve Russell (1974) tarafından yürütülmüştür. Daha sonra yapılan çalışmalarda (Müezzinoğlu ve ark., 2020; Gifford ve ark., 2000; Llinares ve ark., 2011; Malekinezhad ve ark., 2013; Baniani ve Yamamoto, 2015; Boumová ve Zdráhalová, 2016; Ilbeigi ve Ghomeishi, 2017; Arslan ve ark. 2018) mimarlar, iç mimarlar, endüstriyel tasarımcılar, şehir plancıları ve peyzaj mimarları gibi tasarım eğitimi geçmişlerine dayalı katılımcı değerlendirmelerinin tasarım eğitimi almamış olanlara kıyasla analizi ilginç içgörüler ortaya koymaktadır. Çeşitli çalışmalar, tasarım eğitimi almış bireylerin tasarımcı olmayanlara kıyasla daha eleştirel değerlendirmelerde bulunma eğiliminde olduğunu göstermektedir (Ayalp vd., 2016; Yıldırım vd., 2015). Bu eğilim, tasarım geçmişi olan bireylerin değerlendirmelerinde algısal parametreler ve ayrıntılar konusunda daha ayırt edici bir göze sahip olabileceklerini düşündürmektedir. Tasarımcıların değerlendirmelerinin eleştirel niteliği, tasarım eğitimi almamış bireylere kıyasla mekânsal unsurları, estetiği ve işlevselliği daha ayrıntılı ve incelikli bir şekilde analiz etme ve değerlendirme konusundaki eğitilmiş yeteneklerinden kaynaklanıyor olabilir. Tasarımcıların tasarımla ilgili hususlarda daha yüksek bir duyarlılığa sahip olmaları ve bunun da çeşitli parametrelerde daha titiz değerlendirmeler yapmalarına yol açması muhtemeldir (Yıldırım vd., 2015). Dahası, katılımcıların eğitim durumlarının farklı alan veya ürünlere ilişkin algı ve değerlendirmelerini etkilediği görülmektedir. Örneğin, daha genç ve yüksek eğitilmiş katılımcılar, mağaza atmosferi veya mekânsal tasarım gibi nitelikleri değerlendirirken daha düşük eğitim seviyesine sahip olanlara kıyasla farklı beklenti ve standartlara sahip olabilir. Eğitim seviyesine dayalı değerlendirmelerdeki bu eşitsizlik, farklı eğitim geçmişlerine sahip bireylerin değerlendirme sürecine getirdikleri farklı bakış açılarının dikkate alınmasının önemini vurgulamaktadır. Yukarıdaki çalışmalara göre, kullanıcıların tasarım eğitimi alıp almama durumunun mekân algısını etkilediği görülmektedir. Bu sonuçlar, meslek farklılıklarının, mekân algılamasında etkili bir bağımsız değişken olabileceğini göstermektedir. Bu değerlendirmelere göre, meslek değişkeni için kurulan araştırma hipotezi (H2) aşağıda verilmiştir.

H2: Mimar ve içmimarlar ofisin çevresel faktörlerini mühendis ve diğer mesleklere göre daha olumsuz yönde algılayıp değerlendireceklerdir.

Ofislerin çevresel faktörlerinin algısal değerlendirmelerini etkileyen en önemli sosyal faktörlerden birisi de katılımcıların cinsiyet farklılıklarıdır. Bu konuda yapılan araştırmalar, cinsiyet faktörünün davranış farklılıklarına neden olabileceğini ortaya koymuştur. Bu çalışmalara bakıldığında; erkeklerin doğal ortamlarda riskten kaçınma eşiklerinin daha düşük olduğu (Eisler ve ark., 2003), uzamsal yeteneklerde daha iyi performans gösterdikleri (Voyer ve ark., 1995) ve iç mekânlarda daha güçlü bir çevresel hâkimiyete sahip oldukları görülmektedir (Lindfors ve ark., 2006). Kadınların ise daha çok içsel olaylardan etkilendiği (Hunter ve ark., 2004) [64], daha az örgütsel ve kurumsal bağlılığa sahip olduğu (Dodd-McCue ve Wright, 1996) ve benimsedikleri mekânlara daha güçlü bağlarla bağlı (Fraser ve Hodge, 2000) oldukları görülmektedir. Kim ve ark. (2013) çalışmalarında, kadınların mimari mekânlarda çevresel

faktörlere yönelik memnuniyet düzeylerinin erkeklere oranla daha düşük olduğunu belirtmiştir. Akalın ve ark. (2010) ve İmamoğlu (2000)'da yaptıkları çalışmalarda farklı formlara sahip mimari cephelerin kadınlar tarafından algılanmasında benzer sonuçlar elde etmişlerdir. Bu araştırmacılar, kadınların erkeklere göre daha eleştirel olduğunu belirtmektedir. Ayrıca, Dube ve Morgan (1996), Yıldırım ve ark. (2012, 2014, 2015), Ayalp ve ark. (2016) ve Müezzinoğlu ve ark. (2021) tarafından yapılan çalışmalarda, kadınların daha kişisel, hassas, duygulu ve görsel merkezli değerlendirme yaptıkları vurgulanmıştır. Bu çalışmalar cinsiyet faktörünün mekân algısında önemli bir değişken olduğunu ortaya koymuştur. Bu çalışmalara göre, kadınların mekân algısında ve sıfat çiftlerine bağlı değerlendirmelerde erkeklere göre daha olumsuz değerlendirmeler yapabildikleri görülmektedir. Yukarıdaki çalışmalara göre, kullanıcıların cinsiyet farklılığının mekân algısını etkilediği görülmektedir. Bu çalışmalardan, cinsiyetlere göre tercihler arasında önemli farklılıkların olduğu anlaşılmaktadır. Bu sonuçlar, cinsiyetin mekân algısı üzerinde etkili bir bağımsız değişken olabileceğini göstermektedir. Bu değerlendirmelere göre, cinsiyet değişkeni için kurulan araştırma hipotezi (H3) aşağıda verilmiştir.

H3: Kadınlar ofislerin çevresel faktörlerini erkeklere göre daha olumsuz yönde algılayıp değerlendireceklerdir.

Ofislerin çevresel faktörlerinin algısal değerlendirmelerini etkileyen en önemli sosyal faktörlerden birisi de katılımcıların yaş farklılıklarıdır. Pek çok araştırmacı yaşı, yaşam deneyimi ve sosyalleşme süreci gibi bir dizi faktör için temsil aracı olarak kullanmıştır (Joyce ve Lambert, 1996). Yapılan literatür analizine göre, kullanıcıların yaş farklılıklarının farklı fiziksel çevre algılamaları üzerindeki etkilerini konu alan az sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmalardan bazılarında gençlerin iç mekânları yaşlı kullanıcılara göre daha olumlu yönde algıladıkları belirtilmiştir (Yıldırım ve ark., 2007, 2014, 2015). Buna göre, farklı düzenlenmiş kafelerin fiziksel çevre faktörlerinin 25-35 ve 36-45 yaş grubu katılımcıların algısal değerlendirmeleri üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin olup olmadığının belirlenmesi faydalı olacaktır. Bu değerlendirmelere göre, yaş değişkeni için kurulan araştırma hipotezi (H4) aşağıda verilmiştir.

H4: 25-35 yaş aralığında olan katılımcılar ofislerin çevresel faktörlerini, 36-50 yaş aralığında olan katılımcılara göre daha olumlu yönde algılayıp değerlendireceklerdir.

2. Yöntem

Bu çalışmada araştırma ortamı olarak Gazi Üniversitesi Teknoloji Fakültesi Taşkent Binası kapalı ofis alanları seçilmiştir. Bu ofislerde kullanan iki farklı ahşap laminat parkenin (bambu, ceviz) katılımcıların algısal değerlendirmeleri üzerindeki etkileri anlamsal farklılaşma ölçeği anketi yardımıyla ölçülmüştür. Aşağıda araştırma yöntemini oluşturan alt başlıklar verilmiştir.

2.1. Katılımcılar

Bu çalışmaya, Ankara'da yaşayan toplam 188 kişi katılmıştır. Katılımcıların %63,8'i kadın (120 kişi), %36,2'si erkek (68 kişi), %87,8'i 20-35 yaş aralığında (165 kişi), %12,3'ü 36-50 yaş aralığında (23 kişi), % 48,9'u mimar / içmimar (92 kişi), %22,9'u mühendis (43 kişi) ve % 28,2'si ise diğer meslek gruplarından (53 kişi) oluşmaktadır. Bu demografik veriler, çalışmanın geniş bir katılımcı kitlesine hitap ettiğini ve farklı meslek, yaş ve cinsiyet gruplarını temsil ettiğini göstermektedir.

2.2. Araştırma Ortamı

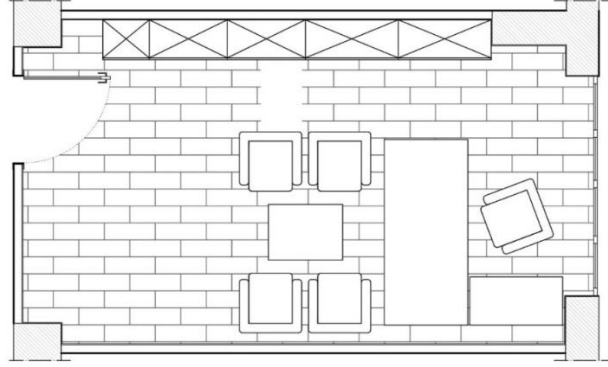
Araştırma ortamı olarak seçilen Gazi Üniversitesi Teknoloji Fakültesi Taşkent Binası Ankara/Beşevler Kampüsü'nde yer almaktadır. Araştırma ofisleri Taşkent binasının ön cephesinde (65 derece kuzeydoğu yönünde), arka cephesinde (240 derece güneybatı yönünde) ve yan cephelerinde (150 derece güneydoğu yönünde ve 330 derece kuzeybatı yönünde) yer almaktadır. Araştırma ofisleri dikdörtgen şeklinde olup yaklaşık 340x610 cm boyutlarında ve 2,65 m yüksekliğindedir. İncelenen ofislerin duvarlarında krem (Munsel: 7,5 YR 9/2) renkli plastik boya, ilk sahnenin orijinal zemin kaplamasında bambu laminat parke, iç donatı elemanlarında ise bambu suntalam malzeme kullanılmıştır. Diğer taraftan ikinci sahnenin sadece zemininde ise photoshop programı ile hazırlanmış ceviz laminat parke kullanılmıştır (Şekil 2). Giriş kapısı bambu laminant kaplı olup, dışarıya açılan kısa duvarın ortasında yerden girişin alt kısmına kadar plastik maun kaplı alüminyum pencere kullanılmıştır. Ortamda 2 adet 60x60 cm aydınlatma armatürü içerisinde 8 adet Philips Master TL-D Super 80 18W / 865 6500K model floresan lamba bulunmaktadır. Ofis lambaları açıkken masa yüzeyinde lüksmetre ile ölçülen aydınlık düzeyi 450 lx'tir. Bu verilere göre masa yüzeyindeki ışık şiddeti 1624 cd olarak hesaplanmıştır. İncelenen ofislerin fotoğrafları Şekil 1'de, tefrişli yerleşim planı Şekil 2'de verilmiştir.

Şekil 1. Taşkent Binası ofislerinin fotoğrafları

Bambu Laminat Parke Kullanılan Ofis

Ceviz Laminat Parke Kullanılan Ofis

Şekil 2. Taşkent Binası ofislerinin yerleşim planı

2.3. Anket Tasarımı

Araştırma anketi iki bölümden oluşmaktadır: Birinci bölümde katılımcıların cinsiyeti, yaşı, mesleği gibi genel bilgileri yer almaktadır. İkinci bölüm ise katılımcıların ofislerin çevresel faktörlerine yönelik algısal değerlendirmelerini ölçmek için kullanılan anlamsal farklılaşma ölçeği bulunmaktadır. Katılımcıların algısal yönden ofislerin çevresel faktörlerini değerlendirmeleri için olumludan olumsuzu doğru sıralanan (1= *Güzel*, 7= *Çirkin*) yedi basamaklı sıfat çiftlerinin oluşturduğu anlamsal farklılaşma ölçeği kullanılmıştır. Bunlar; güzel/ çirkin, sıcak/ soğuk, aydınlık/ karanlık, geniş/ dar, çekici/ itici, ferah/ kasvetli-sıkıcı, samimi/ resmi, uyumlu/uyumsuz, iyi planlanmış/ kötü planlanmış, büyük/ küçük, özgür/ sınırlı-kısıtlı, sade/karmaşık, huzur verici/ huzursuz edici, seyrek/ sıkışık ve düzenli/ düzensiz gibi sıfat çiftlerinden oluşmaktadır. Bu sıfat çiftleri daha önceki çalışmalarda güvenilir bulunan ölçekler kullanılarak belirlenmiştir. Ölçeği oluşturan sıfatlar, araştırma kapsamını oluşturan ofislerin zemin kaplamasının algısal etkilerinin değerlendirilmesine olanak sağlayacak şekilde özelleştirilmiştir. Daha önce Nowlis (1965), McNair ve ark. (1971), Berlyne (1974), İmamoğlu (1975), McAndrew (1993), Yıldırım (1999), Yıldırım ve Akalın (2009), Yıldırım ve Uzun (2010), Yıldırım ve ark. (2005, 2007, 2011, 2015) ve Özkan ve Yıldırım (2016) bu ölçeğin farklı formlarını kullanmışlardır.

2.4. Prosedür

Deneyin ilk bölümünde katılımcılar araştırma hakkında bilgilendirildikten sonra onlardan her iki ofis mekânının görsellerini anlamsal farklılaşma ölçeği kullanılarak değerlendirmeleri istenmiştir. Katılımcıların anketi anlamalarını kolaylaştırmak ve verilen cevapların gerçekliğini sağlamak için anketin önüne bir açıklama metni koyulmuştur. Bu şekilde sadece konuya ilgi duyan ve gönüllü katılımcıların cevapları derlenmiştir. Anketler, 2023 yılının Aralık ayı içinde iki haftalık bir sürede Google Formlar üzerinden oluşturulan çevrimiçi anket formu kullanılarak yaklaşık 15 dakikada tamamlanmıştır. Daha sonra bu anketlerden elde edilen araştırma verileri IBM SPSS Statistics (sürüm 22.0) programı kullanılarak analiz edilmiştir.

2.5. İstatistiksel Analiz

Katılımcıların zemininde iki farklı renk laminat parke kullanılan ofislerin çevresel faktörlerine yönelik algısal değerlendirmeleri bağımlı değişken şeklinde; laminat parke rengi, meslek, cinsiyet ve yaş farklılıkları ise bağımsız değişken şeklinde belirlenmiştir. İlk olarak

anket verilerinin Cronbach Alpha güven testleri yapılmış, ardından verilerin yüzdelik değerleri ile ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanmış, daha sonra bağımlı değişkenlere göre bağımsız değişkenler arasındaki farklılıkları belirlemek için ise tekli varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Değişkenlere ait ortalama değerler grafiklerle ifade edilmiştir.

3. Bulgular

Bu çalışmada, katılımcıların zemininde iki farklı renk ahşap laminat parke kullanılan ofislerin çevresel faktörlerine yönelik algısal değerlendirmeleri arasındaki farklılıklar araştırılmıştır. Ayrıca, katılımcıların meslek, cinsiyet ve yaş farklılıklarının ofislerin fiziksel çevre faktörlerine yönelik değerlendirmeleri üzerinde bir etkisinin olup olmadığı da incelenmiştir. Değerlendirmeler sonucunda elde edilen veriler, istatistiksel yöntemlerle titiz bir şekilde test edilmiş ve elde edilen sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

3.1. Güvenilirlik Analizi

Anketlerden elde edilen verilerin güvenilirliği Cronbach alfa ile test edilmiş olup, ölçeğin güvenilirlik katsayısı 0,973 olarak bulunmuştur. Ölçekte kullanılan değişkenlerin ve ölçeğin güvenilirlik katsayısı Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Cronbach alfa güvenilirlik analizi sonuçları

Bağımlı Değişkenler	Bağımlı Değişken Güvenilirliği	Ölçek Güvenilirliği
Güzel/ Çirkin	0,971	0,973
Sıcak/ Soğuk	0,973	
Aydınlık/ Karanlık	0,973	
Geniş/ Dar	0,972	
Çekici/ İtici	0,971	
Ferah/ Kasvetli-Sıkıcı	0,971	
Samimi/ Resmi	0,972	
Uyumlu/ Uyumsuz	0,971	
İyi Planlanmış/ Kötü Planlanmış	0,971	
Büyük/ Küçük	0,971	
Özgür/ Sınırlı-Kısıtlı	0,970	
Sade/ Karmaşık	0,971	
Huzur Verici/ Huzursuz Edici	0,970	
Seyrek/ Sıkışık	0,971	
Düzenli/ Düzensiz	0,972	

Tablo 1’de, 15 sıfat çiftinden oluşan ölçeğin güvenilirlik katsayısının 0,973 olduğu görülmektedir. Daha önce Cronbach (1951) tarafından yapılan çalışmada tüm unsurlar için alfa güvenilirlik katsayılarının 0,70’in üzerinde çıktığında “güvenilir” olarak kabul edilebileceği bildirilmiştir. Bu çalışmada elde edilen Cronbach alfa katsayılarının tüm bağımlı değişkenler için 0,70’in üzerinde olduğu görülmektedir. Buna göre, elde edilen veriler “yüksek güvenilirlik” düzeyinde kabul edilebilir.

3.2. Zemin Kaplaması Bulguları

Ofislerin zemininde kullanılan iki farklı renk ahşap laminat parkenin (bambu, ceviz) katılımcıların çevresel faktörlere yönelik algısal değerlendirmeleri üzerindeki etkilerine ilişkin elde edilen verilerin ortalama ve standart sapma değerleri ile ANOVA testi Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların ofislerde kullanılan laminat parke renklerine göre değerlendirmelerine ilişkin sonuçlar

Bağımlı Değişkenler	Zemin Kaplaması				ANOVA Testi		
	Bambu		Ceviz		F	df	Sig.
	M ^a	SD	M	SD			
Güzel/ Çirkin	3,55	2,05	3,27	1,87	1,868	1	0,173 ^{is}
Sıcak/ Soğuk	2,98	1,66	3,54	1,70	10,172	1	0,002*
Aydınlık/ Karanlık	2,82	1,66	3,77	1,83	27,636	1	0,000*
Geniş/ Dar	3,29	1,92	3,80	1,74	7,282	1	0,007*
Çekici/ İtici	3,83	2,00	3,52	1,82	2,528	1	0,103**
Ferah/ Kasvetli-Sıkıcı	3,51	1,95	3,80	1,82	2,341	1	0,127 ^{is}
Samimi/ Resmi	3,57	1,95	3,95	2,00	3,440	1	0,064**
Uyumlu/ Uyumsuz	3,56	2,03	3,69	1,97	0,417	1	0,519 ^{is}
İyi Planlanmış/ Kötü Planlanmış	3,63	1,98	3,73	1,89	0,284	1	0,594 ^{is}
Büyük/ Küçük	3,54	1,90	3,77	1,77	1,459	1	0,228 ^{is}
Özgür/ Sınırlı-Kısıtlı	3,75	2,00	3,85	1,83	0,235	1	0,628 ^{is}
Sade/ Karmaşık	3,28	1,90	3,72	1,89	4,969	1	0,026*
Huzur Verici/ Huzursuz Edici	3,79	1,95	3,79	1,85	0,000	1	1,000 ^{is}
Seyrek/ Sıkışık	3,66	1,90	3,86	1,81	1,003	1	0,317 ^{is}
Düzenli/ Düzensiz	3,31	1,87	3,61	1,82	2,363	1	0,125 ^{is}

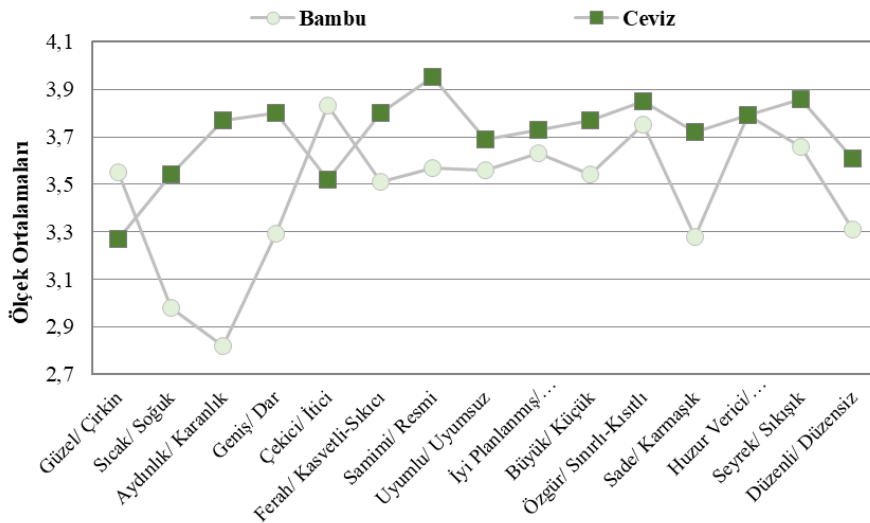
Not: * $p < 0,05$ ve ** $p < 0,10$ düzeylerinde önemlidir. is: $p < 0,05$ düzeyinde önemsizdir.

M: Ortalama değer, SD: Standart sapma, F: F Değeri, df: Serbestlik Derecesi.

a: Değişken ortalamaları 1’den 7’ye kadar sıralanmıştır. Yüksek değerler olumsuz cevaplardır.

Tablo 2’de verilen ortalama değerlere göre, katılımcıların iki farklı laminat parke kullanılan ofislerin çevresel faktörlerine yönelik algısal değerlendirmeleri arasında altı sıfat çifti için istatistiksel açıdan $p < 0,05$ ve $p < 0,10$ düzeylerinde anlamlı farklılıkların olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçların grafiksel ifadesi Şekil 3’de verilmiştir.

Şekil 3. Ofislerde kullanılan iki farklı laminat parkenin bağımlı değişkenler üzerindeki etkisi

Not: Yüksek değerler olumsuz cevapları göstermektedir.

Şekil 3’de, koyu renkli ceviz laminat parkenin kullanıldığı ofisin çevresel faktörlerinin, açık renkli bambu laminat parkenin kullanıldığı ofise göre daha güzel ve çekici olarak algılandığı görülmektedir. Buna karşın, bambu laminat parkenin kullanıldığı ofisin çevresel faktörlerinin ise ceviz laminat parkenin kullanıldığı ofise göre daha sıcak, aydınlık, geniş, ferah, samimi, uyumlu, iyi planlanmış, büyük, özgür, sade, seyrek ve düzenli olarak algılandığı görülmektedir. Bu iki farklı laminat parkenin kullanıldığı ofislerin değerlendirme sonuçlarına göre, genel itibarıyla açık renkli bambu laminat parkenin kullanıldığı ofisin çevresel faktörlerinin daha olumlu yönde algılanarak değerlendirildiği söylenebilir. Bu sonuçlar, iki farklı laminat parke kullanılan ofislerin çevresel faktörlerinin katılımcıların algısal değerlendirmeleri üzerinde önemli bir etkilere sahip olduğunu göstermektedir. Bu sonuçlar H1’de öne sürülen “Katılımcılar bambu laminat parke kullanılan ofisin çevresel faktörlerini, ceviz laminat parke kullanılan ofise göre daha olumlu yönde algılayıp değerlendireceklerdir.” hipotezini üç sıfat çifti dışında desteklemektedir.

3.3. Meslek Bulguları

Katılımcıların mesleğine göre (*mimar / içmimar, mühendis, diğer meslekler*) ofislerin çevresel faktörlerine yönelik algısal değerlendirmeleri arasındaki farklılıkları kapsayan verilerin ortalama ve standart sapma değerleri ile ANOVA testi sonuçları Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3. Katılımcıların mesleklerine göre değerlendirmelerine ilişkin sonuçlar

Bağımlı Değişkenler	Meslek						ANOVA Testi		
	Mimar / İçmimar		Mühendis		Diğer Meslekler		F	df	Sig.
	M ^a	SD	M	SD	M	SD			
Güzel/ Çirkin	4,01	1,94	2,90	1,66	2,79	1,94	18,168	2	0,000*
Sıcak/ Soğuk	3,52	1,79	3,34	1,45	2,75	1,64	7,066	2	0,001*
Aydınlık/ Karanlık	3,64	1,79	3,16	1,67	2,81	1,84	7,668	2	0,001*
Geniş/ Dar	3,99	1,85	3,34	1,63	2,93	1,82	12,330	2	0,000*
Çekici/ İtici	4,20	1,88	3,41	1,70	2,98	1,89	15,705	2	0,000*
Ferah/ Kasvetli-Sıkıcı	4,21	1,86	3,33	1,68	2,96	1,84	17,688	2	0,000*
Samimi/ Resmi	4,24	1,99	3,48	1,77	3,14	1,92	12,248	2	0,000*
Uyumlu/ Uyumsuz	4,14	2,08	3,41	1,68	2,91	1,83	14,529	2	0,000*
İyi Planlanmış/ Planlanmamış	4,19	1,98	3,44	1,66	2,99	1,81	14,839	2	0,000*
Büyük/ Küçük	4,11	1,89	3,48	1,50	2,99	1,78	13,993	2	0,000*
Özgür/ Sınırlı-Kısıtlı	4,34	1,93	3,51	1,59	3,09	1,86	16,702	2	0,000*
Sade/ Karmaşık	3,94	1,93	3,21	1,59	2,97	1,94	10,471	2	0,000*
Huzur Verici/ Huzursuz Edici	4,35	1,87	3,52	1,71	3,04	1,79	18,946	2	0,000*
Seyrek/ Sıkışık	4,33	1,87	3,45	1,35	3,02	1,87	20,287	2	0,000*
Düzenli/ Düzensiz	3,91	1,93	3,31	1,60	2,79	1,67	13,557	2	0,000*

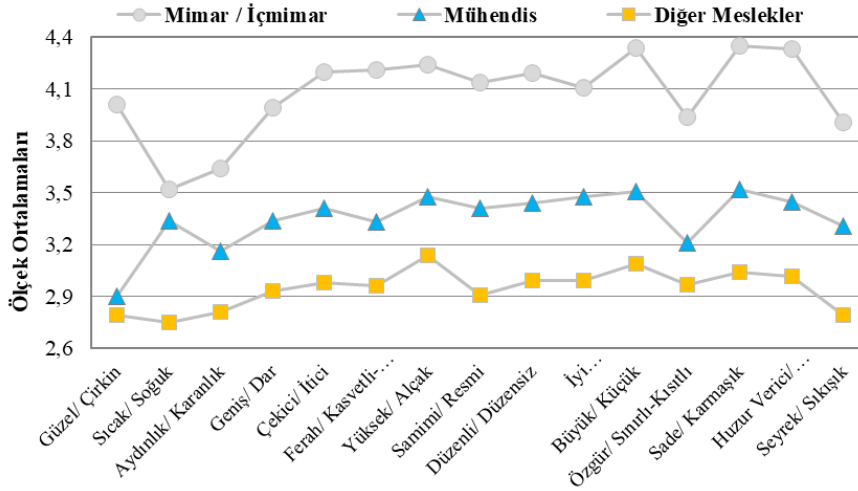
Not: * $p < 0,001$ düzeyinde önemlidir.

M: Ortalama değer, SD: Standart sapma, F: F Değeri, df: Serbestlik Derecesi.

a: 1’den 7’e kadar sıralanmış değişkenlerin ortalama değerleridir. Yüksek değerler olumsuz cevaplardır.

Tablo 3’de, katılımcıların mesleğine göre ofislerin çevresel faktörlerine yönelik algısal değerlendirmeleri arasında tüm sıfat çiftleri için istatistikî bakımdan $p < 0,001$ düzeyinde önemli farklılıklar bulunmuştur. Bu sonuçların grafiksel anlatımı Şekil 4’te verilmiştir.

Şekil 4. Katılımcıların mesleğinin bağımlı değişkenler üzerindeki etkisi

Not: Yüksek değerler olumsuz cevapları göstermektedir.

Şekil 4’te, mimar ve içmimarların, diğerlerine göre ofislerin çevresel faktörlerini tüm sıfat çiftleri için daha olumsuz yönde algısal değerlendirmelerde bulunduğu görülmektedir. Bu sonuca göre, H2 hipotezinde öne sürülen “Mimar ve içmimarlar ofisin çevresel faktörlerini mühendis ve diğer mesleklere göre daha olumsuz yönde algılayıp değerlendireceklerdir.” hipotezi desteklenmiştir. Sonuç olarak, mimar ve içmimarların diğer meslek gruplarına göre mekânsal değerlendirmelerde daha eleştirel bir tutum sergiledikleri söylenebilir.

3.4. Cinsiyet Bulguları

Katılımcıların cinsiyetine göre (*kadın ve erkek*) ofislerin çevresel faktörlerine yönelik mekânsal algılamaları arasındaki farklılıklara ilişkin verilerin ortalama, standart sapma değerleri ve ANOVA testi sonuçları Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4. Katılımcıların cinsiyetine göre değerlendirmelerine ilişkin sonuçlar

Bağımlı Değişkenler	Cinsiyet						ANOVA Testi		
	Kadın		Erkek		Toplam		F	df	Sig.
	M ^a	SD	M	SD	M	SD			
Güzel/ Çirkin	3,55	2,00	3,16	1,88	3,41	1,96	3,413	1	0,065**
Sıcak/ Soğuk	3,35	1,72	3,10	1,65	3,26	1,70	2,009	1	0,157 ^{is}
Aydınlık/ Karanlık	3,38	1,84	3,15	1,74	3,30	1,81	1,344	1	0,247 ^{is}
Geniş/ Dar	3,66	1,93	3,33	1,69	3,54	1,85	2,803	1	0,095**
Çekici/ İtici	3,83	1,96	3,40	1,81	3,67	1,92	4,449	1	0,036*
Ferah/ Kasvetli-Sıkıcı	3,83	1,92	3,34	1,79	3,65	1,89	6,030	1	0,015*
Samimi/ Resmi	3,90	2,01	3,51	1,91	3,76	1,98	3,434	1	0,065**
Uyumlu/ Uyumsuz	3,80	2,04	3,31	1,88	3,63	2,00	5,409	1	0,021*
İyi Planlanmış/ Kötü Planlanmış	3,86	1,96	3,37	1,85	3,68	1,93	5,669	1	0,018*
Büyük/ Küçük	3,78	1,88	3,42	1,73	3,65	1,84	3,435	1	0,065**
Özgür/ Sınırlı-Kısıtlı	3,95	1,96	3,52	1,81	3,80	1,91	4,463	1	0,021*
Sade/ Karmaşık	3,70	1,96	3,15	1,75	3,50	1,91	7,422	1	0,018*
Huzur Verici/ Huzursuz Edici	3,91	1,97	3,58	1,75	3,79	1,90	2,664	1	0,065**
Seyrek/ Sıkışık	3,93	1,90	3,47	1,74	3,76	1,85	5,277	1	0,035*
Düzenli/ Düzensiz	3,59	1,92	3,24	1,69	3,46	1,85	3,170	1	0,007*

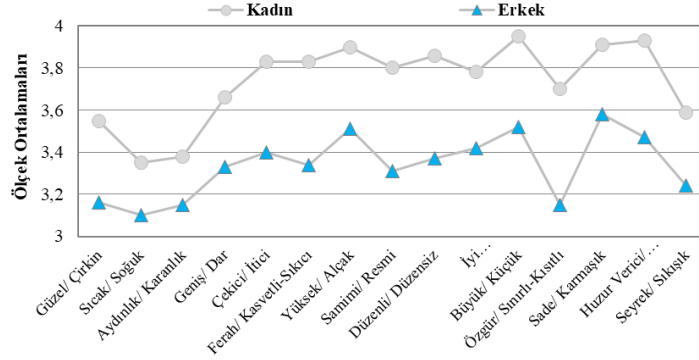
Not: * $p < 0,05$ ve ** $p < 0,10$ düzeylerinde önemlidir. ^{is}: $p < 0,05$ düzeyinde önemsizdir.

M: Ortalama değer, SD: Standart sapma, F: F Değeri, df: Serbestlik Derecesi.

a: 1’den 7’ye kadar sıralanmış değişkenlerin ortalama değerleridir. Yüksek değerler olumsuz cevaplardır.

Tablo 4’de, katılımcıların cinsiyetine göre, ofislerin fiziksel çevre faktörlerine yönelik mekânsal algılamaları arasında iki sıfat çifti dışında diğer tüm sıfat çiftleri için istatistiki bakımdan $p < 0,05$ ve $p < 0,10$ düzeylerinde önemli farklılıklar bulunmuştur. Bu sonuçlara ilişkin grafik Şekil 5’de verilmiştir. Buna göre, erkeklerin kadınlara göre tüm sıfat çiftleri için daha olumlu algısal değerlendirmeler yaptığı görülmektedir.

Şekil 5. Katılımcıların cinsiyetinin bağımlı değişkenler üzerindeki etkisi

Not: Yüksek değerler olumsuz cevapları göstermektedir.

Bu sonuçlara genel olarak bakıldığında, erkeklerin kadınlara göre ofislerin çevresel faktörlerini iki sıfat çifti dışında diğer tüm sıfat çiftleri için olumlu yönde değerlendirmişlerdir. Bu sonuçlar, H3’de öne sürülen “Kadınlar ofislerin çevresel faktörlerini erkeklere göre daha olumsuz yönde algılayıp değerlendireceklerdir.” hipotezini genel itibariyle desteklemiştir. Sonuç olarak, kadınların erkeklere göre, mekânsal değerlendirmelerde daha eleştirel bir tutum sergiledikleri söylenebilir.

3.5. Yaş Bulguları

Katılımcıların yaşına göre (25-35, 36-50) ofislerin çevresel faktörlerine yönelik mekânsal algılamaları arasındaki farklılıklara ilişkin verilerin ortalama ve standart sapma değerleri ile ANOVA testi sonuçları Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5. Katılımcıların yaşına göre değerlendirmelerine ilişkin sonuçlar

Bağımlı Değişkenler	Yaş						ANOVA Testi		
	25-35		36-50		Toplam		F	df	Sig.
	M ^a	SD	M	SD	M	SD			
Güzel/ Çirkin	2,72	1,77	2,77	1,99	2,73	1,83	0,015	1	0,904 ^{is}
Sıcak/ Soğuk	2,72	1,46	3,23	1,52	2,89	1,49	2,427	1	0,123 ^{is}
Aydınlık/ Karanlık	2,87	1,78	3,20	1,79	2,98	1,78	0,699	1	0,405 ^{is}
Geniş/ Dar	3,02	1,73	3,20	1,52	3,08	1,66	0,243	1	0,624 ^{is}
Çekici/ İtici	2,93	1,90	3,17	1,76	3,01	1,85	0,315	1	0,576 ^{is}
Ferah/ Kasvetli-Sıkıcı	2,85	1,84	3,03	1,67	2,91	1,78	0,211	1	0,647 ^{is}
Samimi/ Resmi	3,00	1,92	3,40	1,89	3,13	1,91	0,877	1	0,352 ^{is}
Uyumlu/ Uyumsuz	2,98	1,86	3,40	1,67	3,12	1,80	1,068	1	0,304 ^{is}
İyi Planlanmış/ Kötü Planlanmış	3,10	2,00	3,27	1,76	3,16	1,91	0,150	1	0,699 ^{is}
Büyük/ Küçük	2,87	1,64	3,30	1,49	3,01	1,60	1,480	1	0,227 ^{is}
Özgür/ Sınırlı-Kısıtlı	3,10	1,80	3,10	1,77	3,10	1,78	0,000	1	1,000 ^{is}
Sade/ Karmaşık	2,98	1,74	3,30	1,84	3,09	1,77	0,636	1	0,427 ^{is}
Huzur Verici/ Huzursuz Edici	3,15	1,55	3,10	1,84	3,13	1,64	0,018	1	0,893 ^{is}
Seyrek/ Sıkışık	3,13	1,76	3,23	1,61	3,17	1,70	0,068	1	0,795 ^{is}
Düzenli/ Düzensiz	2,93	1,66	3,23	1,61	3,03	1,64	0,668	1	0,416 ^{is}

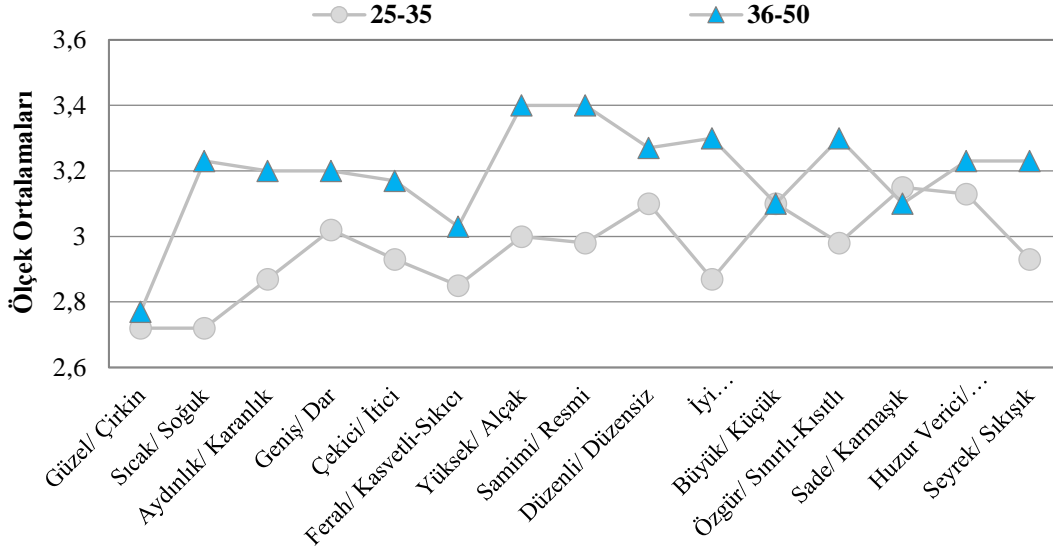
Not: ^{is}: $p < 0,05$ düzeyinde önemlidir.

M: Ortalama değer, SD: Standart sapma, F: F Değeri, df: Serbestlik Derecesi.

a: 1’den 7’ e kadar sıralanmış değişkenlerin ortalama değerleridir. Yüksek değerler olumsuz cevaplardır.

Tablo 5’de, katılımcıların yaşına göre, ofislerin fiziksel çevre faktörlerine yönelik mekânsal algılamaları arasında tüm sıfat çiftleri için istatistiki bakımdan $p < 0,05$ düzeyinde önemli farklılıklar bulunamamıştır. Bu sonuçların grafiksel anlatımı Şekil 6’da verilmiştir.

Şekil 6. Katılımcıların yaşının bağımlı değişkenler üzerindeki etkisi

Not: Yüksek değerler olumsuz cevapları göstermektedir.

Şekil 6’da, 25-35 yaş grubu katılımcıların üç sıfat çifti dışında (güzel/çirkin, büyük/küçük, sade/karmaşık) diğer sıfat çiftleri için daha olumlu algısal değerlendirmeler yaptığı, 36-50 yaş grubu katılımcıların ise genel itibariyle daha olumsuz algısal değerlendirmeler yaptığı görülmektedir. Bu sonuçlar, H4’de öne sürülen “25-35 yaş aralığında olan katılımcılar ofislerin çevresel faktörlerini, 36-50 yaş aralığında olan katılımcılara göre daha olumlu yönde algılayıp değerlendireceklerdir.” hipotezini desteklememiştir. Buna karşın, istatistiksel açıdan önemli bu farklılıklar bulunmamış olsa da, yaş almanın mekânsal algıyı olumsuz yönde etkilediği söylenebilir.

4. Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmada, zemininde iki farklı laminat parke (bambu, ceviz) kullanılan ofislerin çevresel faktörlerinin farklı meslek, cinsiyet ve yaşa sahip katılımcıların algısal değerlendirmeleri üzerindeki etkileri araştırılmıştır. Yapılan değerlendirmelere yönelik sonuçlar ve öneriler sırasıyla aşağıda verilmiştir.

Zemin kaplamasıyla ilgili sonuçta, koyu renkli ceviz laminat parkenin kullanıldığı ofisin çevresel faktörlerinin, açık renkli bambu laminat parkenin kullanıldığı ofise göre daha güzel ve çekici olarak algılandığı görülmektedir. Buna karşın, bambu laminat parkenin kullanıldığı ofisin çevresel faktörlerinin ise ceviz laminat parkenin kullanıldığı ofise göre daha sıcak, aydınlık, geniş, ferah, samimi, uyumlu, iyi planlanmış, büyük, özgür, sade, seyrek ve düzenli olarak algılandığı görülmektedir. Bu sonuçlara genel olarak bakıldığında, açık renkli bambu laminat parkenin kullanıldığı ofisin çevresel faktörlerinin daha olumlu yönde algılandığı söylenebilir. Bu sonuçlar, farklı laminat parke kullanılan ofislerin çevresel faktörlerinin katılımcıların algısal değerlendirmeleri üzerinde etkili olduğunu göstermektedir. Ayrıca, çalışanların çevresel faktörleri daha olumlu bir şekilde değerlendirdikleri durumların, genel iş memnuniyeti, motivasyon ve üretkenlik açısından olumlu etkiler doğurabileceği de düşünülmektedir. Bu bağlamda, ofis tasarımında zemin kaplaması renk seçiminin, çalışanların

genel yaşam kalitesini ve iş performansını etkileyebilecek kritik bir unsurlardan biri olduğu söylenebilir. Yine bu sonuçlar, ofislerde estetik unsurların, çalışanların algısal deneyimleri üzerinde belirleyici bir rol oynadığını göstermektedir. Bu nedenle, ofis tasarımında sadece işlevselliğe odaklanmak yerine, çalışma ortamının estetik ve psikolojik boyutlarının da dikkate alınması yararlı olacaktır.

Meslek ile ilgili sonuçta, mimar ve içmimarların diğer katılımcılara göre, zemin kaplaması iki farklı şekilde düzenlenmiş ofislerin çevresel faktörlerini tüm sıfat çiftleri için daha olumsuz yönde algısal değerlendirmelerde bulunduğu görülmektedir. Bu durum, tasarım eğitimi almış mimar ve içmimar katılımcıların ofis mekânının çevresel faktörlerini anlam ve yararlarından soyutlayarak algılayıp, daha eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirmelerinden kaynaklanmış olabilir. Bu sonuçlar, daha önce Müezzinoğlu ve ark. (2021), Coşgun ve Yıldırım (2022), Yılmaz ve Yıldırım (2022) ve Yıldırım ve ark. (2012, 2015, 2017) tarafından elde edilen sonuçları desteklemektedir.

Cinsiyet ile ilgili sonuçta, erkeklerin kadınlara göre zemin kaplaması iki farklı şekilde düzenlenmiş ofislerin çevresel faktörlerini iki sıfat çifti dışında diğer tüm sıfat çiftleri için olumlu yönde değerlendirmişlerdir. Bu sonuç, kadınların erkeklere göre, algısal değerlendirmelerinde daha olumsuz bir yaklaşım sergilediğini göstermektedir. Bu durum, kadınların daha hassas ve eleştirel bir bakış açısına sahip olmalarıyla ilişkilendirilebilir. Bu sonuç, Kim ve ark. (2013), Dube ve Morgan (1996), Yıldırım ve ark. (2014, 2015, 2016, 2020a), Ayalp ve ark. (2016) ve Müezzinoğlu ve ark. (2021)'nin çalışmalarında öne sürülen kadınların çevresel faktörlere yönelik memnuniyet düzeylerinin erkeklere oranla daha düşük olduğu sonucunu desteklemektedir.

Yaş ile ilgili sonuçta, 25-35 yaş grubu katılımcıların, zemin kaplaması iki farklı şekilde düzenlenmiş ofislerin çevresel faktörlerini üç sıfat çifti dışında (güzel/çirkin, büyük/küçük, sade/karmaşık) diğer sıfat çiftleri için daha olumlu algısal değerlendirmeler yaptığı, 36-50 yaş grubu katılımcıların ise genel itibariyle daha olumsuz algısal değerlendirmeler yaptığı görülmektedir. Bu sonuç, tüm faktörler için değerlendirme farklılıkları istatistiki olarak anlamlı bulunmamış olsa da genel itibariyle Yıldırım ve ark. (2007, 2014, 2015) çalışmalarında öne sürülen gençlerin çevresel faktörlere yönelik memnuniyet düzeylerinin orta yaşlılara oranla daha düşük olduğu sonucunu desteklemektedir.

Bu araştırma, özel ofis mekânıyla sınırlandırılmıştır. Daha sonra yapılacak araştırmalarda, farklı işlevlere sahip mekânlar kullanılabilir, zemin kaplaması malzemesinin renk ve dokusuna göre etkileri araştırılabilir. Bu şekilde, ofis tasarımında farklı renk ve dokuda zemin kaplaması seçimi konusunda daha spesifik öneriler geliştirilebilir ve çalışma ortamlarının daha verimli, sürdürülebilir ve kullanıcı dostu olması sağlanabilir.

Kaynakça

- Akalın, A., Yıldırım, K., Wilson, C., & Saylan, A. (2010). Users' evaluations of house façades: Preference, complexity and impressiveness. *Open House International*, 35 (1), 57-65.
- Aries, M.B.C., Veitsch, J.A., & Newsham, G.R. (2010). Windows, view, and office characteristics predict physical and psychological discomfort. *J. Environ. Psychol.*, 30 (4), 533-541.
- Arslan, H.D., Yıldırım, K., & Gülşeker, E. (2018). Investigation of architect and non-architect participants' perceptual evaluations on different period mosque facades. *Iconarp Int. J. Archit. Plann.*, 6 (2), 358-370.

- Ayalp, N., Yildirim, K., Bozdayi, M., & Cagatay, K. (2016). Consumers' evaluations of fitting rooms in retail clothing stores. *International Journal of Retail & Distribution Management*, 44 (5), 524-539.
- Baniani, M., & Yamamoto, S. (2015). A comparative study on correlation between personal background and interior color preference. *Color Res. Appl.*, 40 (4), 416-424.
- Berrlyne, D.E. (1974). *Aesthetics and Psychology*. New York: Appleton, Century Crafts.
- Boumová, I., & Zdráhalová, J. (2016). The apartment with the best floor plan layout: Architects versus non-architects. *Critical Housing Anal.*, 3 (1), 30-41.
- Chen, Y., Yu, L., Westland, S., & Cheung, V. (2021). Investigation of designers' colour selection process. *Color Res. Appl.*, 46 (3), 557-565.
- Chung, J., & Joo, J. (2017). Effect of empathy on designers and non-designers in concept evaluation. *Archives of Design Research*, 30 (3), 57-70.
- Coşgun, B., Yıldırım, K., & Hidayetoglu, M.L. (2022). Effect of wall covering materials on the perception of cafe environments. *Facilities*, 40 (3/4), 214-232.
- Cronbach, L.J. (1951). Coefficient Alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika*, 16 (3), 297-334.
- Cronbach, L.J. (1951). "Coefficient alpha and the internal structure of tests." *Psychometrika*, Vol. 16 No. 3, pp. 297-334.
- Çağatay, K., Hidayetoğlu, M.L., & Yıldırım, K. (2017). "Lise koridor duvarlarında kullanılan renklerin öğrencilerin algısal değerlendirmeleri üzerindeki etkileri." *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Vol. 32 No. 2, pp. 466-479.
- Dijkstra, K., Pieterse, M. E., & Pruyn, A. Th. H. (2008). Individual differences in reactions towards color in simulated healthcare environments: The role of stimulus screening ability. *Journal of Environmental Psychology*, 28 (3), 268-277.
- Dodd-McCue, D., & Wright, G.B. (1996). Men, women, and attitudinal commitment: The effects of workplace experiences and socialization. *Human Relations*, 49 (8), 1065-1091.
- Dubé, L., & Morgan, M.S. (1996). Trend effects and gender differences in retrospective judgments of consumption emotions. *Journal of Consumer Research*, 23 (2), 156-162.
- Eisler, A.D., Eisler, H., & Yoshida, M. (2003). Perception of human ecology: Cross-cultural and gender comparisons. *Journal of Environmental Psychology*, 23 (1), 89-101.
- Fraser, J., & Hodge, M. (2000). Job satisfaction in higher education: Examining gender in professional work settings. *Sociological Inquiry*, 70 (2), 172-178.
- Gibson, J. (1986). *The ecological approach to visual perception*. Psychology Press, New York, A.B.D.
- Gifford, R., Hine, D.W., Muller-Clemm, W., Reynolds, D.A.J., & Shaw, K.T. (2000). Decoding modern architecture. *Environment and Behavior*, 32 (2), 163-187.
- Gonçalves, J.C.S., & Marcondes-Cavaleri, M.P. (2015). Ventilação natural em edifícios de escritórios: mito ou realidade? In *Edifício Ambiental*. São Paulo: Oficina de Textos. Cap. 2, pp. 57-80.
- Greenberger, D.B., Strasser, S., Cummings, L.L., & Dunham, R.B. (1989). "The impact of personal control on performance and satisfaction." *Organizational Behavior and Human Decision Process*, Vol. 43 No. 1, pp. 29-51.
- Hershberger, R.G. (1969). A study of meaning and architecture. In J.L. Nasar (Ed.), *Environmental Aesthetics: Theory, Research, and Application*, Cambridge University Press, New York, 175-194.
- Hidayetoglu, M.L., Yildirim, K., & Akalin, A. (2012). The effects of color and light on indoor wayfinding and the evaluation of the perceived environment. *Journal of Environmental Psychology*, 32 (1), 50-58.
- Hopland, A.O., & Kvamsdal, S. (2020). "Academics' preferences for office spaces." *Facilities*, Vol. ahead-of-print No. ahead-of-print. <https://doi.org/10.1108/F-02-2019-0029>

- Hunter, L.M., Hatch, A., & Johnson, A. (2004). Cross-national gender variation in environmental behaviors. *Social Science Quarterly*, 85 (3), 677-694.
- Ilbeigi, M., & Ghomeishi, M. (2017). An assessment of aesthetics in conceptual properties and its relation to complexity among architects and non-architects in residential façade design in Iran. *Journal of Buildings and Sustainability*, 2 (1), 50-58.
- Imamoglu, C. (2000). Complexity, preference and familiarity: Architecture and nonarchitecture Turkish students' assessments of traditional and modern house facades. *Journal of Environmental Psychology*, 20 (1), 5-16.
- İmamoğlu, V. (1975). Spaciousness of interiors. Ph.D. Thesis, University of Strathclyde, Glasgow.
- Işık, Z., & Yıldırım, K. (2002). Dekorasyonda ince yapı: Temel Ders Kitabı. (G.Ü. Yayın Komisyonu Karar No: 2001/320), Zirve Ofset Basın Yayın Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti., Ankara.
- Johnson, A., & Johnson, B. (2020). The impact of flooring on workplace performance: A literature review. *Journal of Environmental Psychology*, 42, 123-135.
- Joyce, M.L., & Lambert, D.R. (1996). Memories of the way stores were and retail store image. *International Journal of Retail and Distribution Management*, 24, 24-33.
- Kang, S.X., Ou, D.Y., & Mak, C.M. (2017). The impact of indoor environmental quality on work productivity in university open-plan research offices. *Build Environ.*, 124, 78-89.
- Kim, J., Dear, R., Candido, C., Zhang, H., & Arens, E. (2013). Gender differences in office occupant perception of indoor environmental quality. *Build. Environ.*, 70, 245-256.
- Kim, J., & de Dear, R. (2013). Workspace satisfaction: the privacy-communication trade-off in open-plan offices. *J. Environ. Psychol.*, 36, 18-26.
- Lee, S.Y. and Brand J.L. (2005), "Effects of control over office workspace on perceptions of the work environment and work outcomes", *Journal of Environmental Psychology*, Vol. 25 No. 3, pp. 323–333.
- Lindfors, P., Berntsson, L., & Lundberg, U. (2006). Factor structure of Ryff's psychological well-being scales in Swedish female and male white-collar workers. *Personality and Individual Differences*, 40 (6), 1213-1222.
- Llinares, C., Montañana, A., & Astor, E.N. (2011). Differences in architects and non-architects' perception of urban design: An application of kansei engineering techniques. *Urban Studies Res.*
- Malekinezhad, F., Chizari, H., Lamit, H.B., & Bin, M.S.F.R. (2013). A comparative study on designers and non-designers emotion of urban sculptures using affect grid. *Life Sci. J.*, 10 (3), 2056-2063.
- McAndrew, F.T. (1993). *Environmental Psychology*. Brooks/Cole Publishing Company, Wadsworth, Belmont, CA.
- McNair, D.M., Lorr, M., & Droppleman, L.F. (1971). *Manual for the Profile of Mood States*. Educational and Industrial Testing Services, San Diego, CA.
- Mehrabian, A., & Russell, J. (1974). *An Approach to Environmental Psychology*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Meerwein, G., Rodeck, B., & Mahnke, F.H. (2007). Color-communication in architectural space. *De Gruyter*.
- Meir, I.A., Garb, Y., Jiao, D., & Cielsky, A. (2009). "Post-occupancy evaluation: An inevitable step toward sustainability." *Advances in Building Energy Research*, Vol. 3 No. 1, pp. 189–219.
- Müezzinoğlu, M.K., Hidayetoğlu, M.L., & Yıldırım, K. (2021). The effects of light color temperatures on students' perceptual evaluations in design studios. *Color Research and Application*, 46 (5), 1006-1018.

- Müezzinoğlu, M.K., Hidayetoğlu, M.L., & Yıldırım, K. (2020). The effects of the wall colors used in educational spaces on the perceptual evaluations of students. *Megaron*, 15 (1), 1-12.
- Nattha, S., Gatersleben, B., & Moorapun, C. (2018). The effects of colour in work environment: A systematic review. *Asian Journal of Behavioural Studies*, 3 (13), 149-160.
- Nowlis, V. (1965). "Research with the mood adjective check list." In Tomkins, S.S., & Izard, C.E. (Eds.), *Affect, Cognition and Personality: Empirical Studies*, Springer-Verlag, New York, NY, pp. 352-389.
- Özkan, A., & Yıldırım, K. (2016). Comparison of conventional and computer-aided drafting methods from the view of time and drafting quality. *Eurasian Journal of Educational Research*, 16 (62), 239-254.
- Öztürk, E., Yılmaz, S., & Ural, S.E. (2012). The effects of achromatic and chromatic color schemes on participants' task performance in and appraisals of an office environment. *Color Res. Appl.*, 37 (5), 359-366.
- Sánchez, M.E.M., Nicolás-Sans, R., Armengol, J.V., & Díaz, J.B. (2023). Color at the point of sale: psychological and communicative implications. *Journal of Consumer Behaviour*, 22 (4), 1000-1015.
- Savavibool, N., & Moorapun, C. (2017). Effects of Colour, Area, and Height on Space Perception. *Environment-Behaviour Proceedings Journal*, 2 (6), 351-359.
- Schweizer, C., Smith, C., & Brown, E. (2019). Office design and its impact on employee productivity: A systematic review. *Workplace Psychology Quarterly*, 7(2), 45-58.
- Tantanatewin, W., and Inkarojrit, V. (2016). Effects of color and lighting on retail impression and identity. *J. Environ. Psychol.*, 46, 197-205.
- Virjonen, P., Keränen, J., Helenius, R., Hakala, J., & Hongisto, O.V. (2007). Speech privacy between neighboring workstations in an open office-a laboratory study. *Acta Acust United Acust*, 93 (5), 771-782.
- Voyer, D., Voyer, S., & Bryden, M.P. (1995). Magnitude of sex differences in spatial abilities: A meta-analysis and consideration of critical variables. *Psychological Bulletin*, 117 (2), 250.
- Yıldırım, K. (1999). Günümüz konut mutfağında donatı elemanları üzerine bir araştırma. *Politeknik Dergisi*, 2 (4), 7-14.
- Yıldırım, K., & Akalın, A. (2009). Problems related to the dimensions of curved areas in the main living rooms of apartment housing. *Journal of Architectural and Planning Research*, 26 (1), 70-87.
- Yıldırım, K., & Uzun, O. (2010). The effects of space quality of dormitory rooms on functional and perceptual performance of users: Zübeyde Hanım Sorority. *Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 23 (4), 519-530.
- Yıldırım, K., Başkaya, A., & Hidayetoğlu, M.L. (2005). Farklı sosyo ekonomik düzeye sahip blok-konut kullanıcılarının sabit iç donatım elemanlarından memnuniyeti. *Politeknik Dergisi*, 8 (2), 189-197.
- Yıldırım, K., Cağatay, K., & Hidayetoğlu, M.L. (2015). The effect of age, gender, and education level on customer evaluations of retail furniture store atmospheric attributes. *International Journal of Retail and Distribution Management*, 43 (8), 712-726.
- Yıldırım, K., Capanoglu, A., Cagatay, K., & Hidayetoglu, M.L. (2012). Effect of wall colour on the perception of hairdressing salons. *JAIC-Journal of the International Colour Association*, 7, 51-63.
- Yıldırım, K., Güneş, E., & Yılmaz, G.P. (2019). The effects of workstation partition heights on employees' perceptions in open-plan offices. *Journal of Corporate Real Estate*, 21 (2), 148-166.

- Yıldırım, K., Hidayetoğlu, M.L., & Şen, A. (2007). Farklı mimari biçimlerdeki kafe/pastane mekânlarının kullanıcıların algı-davranışsal performansı üzerine etkisi. *Politeknik Dergisi*, 10 (3), 295-301.
- Yıldırım, K., Yıldırım Kaya, N.N., & Olmuş, F. (2020a). The effects of indoor plants on customers' shopping decisions in a restaurant environment. *International Journal of Retail and Distribution Management*, 48 (12), 1301-1314.
- Yıldırım, K., Özkan, A., Güneş, E., & Mestan, A. (2020). Effects of window proximity on perceptions of employees in the call center offices. *Facilities*, Vol. 38 No. 7/8, pp. 577-594.
- Yılmaz, H., Yıldırım, K., & Hidayetoglu, M.L. (2022). The effect of carrier system materials used in an olympic swimming pool on the perceptual evaluations of respondents. *Facilities*, 40 (9/10), 675-695.
- Yıldırım, K., Ayalp, N., Aktas, G.G., & Hidayetoglu, M.L. (2014). Consumer perceptions and functional evaluations of cash desk types in the clothing retail context. *International Journal of Retail & Distribution Management*, 42 (6), 542-552.
- Yıldırım, K., Hidayetoglu, M.L., & Capanoglu, A. (2011). Effects of interior colors on mood and preference: comparisons of two living rooms. *Percept Mot Skills*, 112 (2), 509-524.
- Yıldırım, K., Ayalp, N., & Çağatay, K. (2017). Effects on users of the seating element types in cafes/restaurants. *Gazi University Journal of Science*, 30 (4), 15-28.
- Zhu, Y., Yang, M., Yao, Y., Xiong, X., Li, X., Zhou, G., & Ma, N. (2019). Effects of illuminance and correlated color temperature on daytime cognitive performance, subjective mood, and alertness in healthy adults. *Environment and Behavior*, 51 (2), 199-230.